

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ГРАДИШКА
ГРАДОНАЧЕЛНИК

Обрађивач:
Одјељење за привреду
и пољопривреду

ИНФОРМАЦИЈА
о стању у привреди у граду Градишка за 2019. годину

Градишка, јун 2020. године

1. Увод

Програмом рада Скупштине града Градишка предвиђена је израда Информације о стању у привреди у граду Градишка за 2019. годину. Одјељење за привреду и пољопривреду је обрадило ову информацију у складу са својим дјелокругом рада и расположивим изворима података. При изради су коришћени сљедећи извори података:

1. Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ),
2. Пореска управа Републике Српске (ПУ РС),
3. Подручна привредна комора Бања Лука (ППК БЛ),
4. Републички завод за статистику Републике Српске (РЗЗС),
5. ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске и
6. Регистар предузетника Града Градишка.

Посматрани подаци за уочавање трендова привреде Градишке су:

- структура привредних друштава¹,
- структура предузетника⁶
- укупни приходи и расходи¹,
- укупни добитак и губитак¹,
- укупне обавезе и потраживања¹,
- запосленост и просјечна плата^{2и4},
- незапосленост⁵ и
- спољнотрговинска размјена³.

У овој информацији коришћене су сљедеће дефиниције:

Пословни субјекат је основни субјекат који је предмет уписа у регистар, односно субјекат који је стекао својство пословног субјекта уписом у судски или неки други регистар или на основу законског прописа - одлуке о оснивању.

Дио пословног субјекта је пословна, организациона или нека друга јединица у саставу основног субјекта. У Регистар се евидентирају јединице које на адреси сједишта пословног субјекта обављају дјелатност различиту од претежне дјелатности или обављају исту дјелатност на другој локацији.

Привредно друштво је правно лице које оснивају правна и/или физичка лица ради обављања дјелатности у циљу стицања добити.

Предузетник је физичко лице које обавља предузетничку дјелатност у своје име и за свој рачун ради стицања добити, и као такав уписан је у регистар предузетника.

Под појмом **дјелатности** се подразумева комбинација активности које коришћењем улазних фактора (радне снаге, сировина, енергије итд.) доводе до стварања одређених резултата (роба, производа или услуга). Из тога произилази да је дјелатност одређена инпутима, производним процесом и аутпутима.

Основна (претежна) дјелатност је дјелатност која у највећој мјери доприноси формирању укупне додате вриједности, односно дјелатност путем које субјекат остварује највећи приход, односно запошљава највећи број радника.

Дјелатности су евидентирание према **Класификацији дјелатности**. Класификација садржајно и структурно у потпуности одговара статистичкој Класификацији дјелатности NACE Rev. 2 (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne) која је обавезан стандард ЕУ и упоредива је са међународном класификацијом UN ISIC Rev. 4 (International Standard Industrial Classification).

2. Структура пословних субјеката

Привредна друштва

Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске постоји укупно 21 подручје дјелатности. Привредна друштва са сједиштем у Градишци, која су предала завршни рачун АПИФ-у за 2019. годину, пословала су у укупно 19 подручја дјелатности (Табела 1). Поред 508 активних привредних друштава са сједиштем у Градишци, на подручју Градишке активно је око 500 издвојених јединица привредних и пословних субјеката са сједиштем у Градишци и другим јединицама локалних самоуправа.

Табела 1 СТРУКТУРА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА СА СЈЕДИШТЕМ У ГРАДИШЦИ ПРЕМА ПОДРУЧЈУ ДЈЕЛАТНОСТИ

Бр.	Подручје дјелатности	2018	2019	% за 2019
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	43	42	8,3%
2	В - Вађење руда и камена	2	2	0,4%
3	С - Прерађивачка индустрија	101	104	20,0%
4	Д - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	4	4	0,8%
5	Е - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	4	4	0,8%
6	Ф - Грађевинарство	31	29	6,2%
7	Г - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	157	161	31,2%
8	Н - Саобраћај и складиштење	61	59	12,1%
9	И - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	3	5	0,6%
10	Ј - Информације и комуникације	9	10	1,8%
11	К - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	1	1	0,2%
12	Л - Пословање некретнинама	4	4	0,8%
13	М - Стручне, научне и техничке дјелатности	37	37	7,3%
14	Н - Административне и помоћне услужне дјелатности	7	7	1,4%
15	О - Јавна управа и одбрана; Обавезно социјално осигурање	1	0	0,2%
16	Р - Образовање	6	5	1,2%
17	Q - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	24	25	4,8%
18	R - Умјетност, забава и рекреација	3	3	0,6%
19	S - Остале услужне дјелатности	6	6	1,2%
Укупно		504	508	100,00%

Предузетници

На основу података из регистра предузетника Града Градишка, на дан 31.12.2019. године активно је 1.043 предузетника са сједиштем у Градишци (Табела 2), од чега је 395 жена, или процентуално 37,9%. У току 2019. године регистрована су 145, а одјављена су 124 предузетника. Поред активних предузетника, на подручју Градишке, активно је око 100 издвојених пословних јединица предузетника са сједиштем у Градишци и другим јединицама локалних самоуправа.

Од укупног броја активних предузетника, 69 је предало завршни рачун АПИФ-у за 2019. годину. Укупни приходи за тај обухват износили су 127.772.547 КМ, што представља раст од 18,1% у односу на 2018. годину, када су приходи износили 108.233.265 КМ. Укупни добитак из пословања износио је 7.137.120 КМ, што представља повећање за 85,7% у односу на 2018. годину, када је добитак износио 3.842.921 КМ. Укупни губитак износио је

119.546 KM, што је представља смањење за 30,2% у односу на 2018. годину, када је губитак износио 171.260 KM.

Табела 2 СТРУКТУРА ПРЕДУЗЕТНИКА СА СЈЕДИШТЕМ У ГРАДИШЦИ ПРЕМА ПОДРУЧЈУ ДЈЕЛАТНОСТИ

Бр.	Подручје дјелатности	На дан 31.12.2018.	На дан 31.12.2019.	% за 2019
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	15	15	1,4%
2	С - Прерађивачка индустрија	113	134	12,8%
3	Е - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	2	2	0,2%
4	Ф - Грађевинарство	35	43	4,1%
5	Г - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	371	369	35,4%
6	Н - Саобраћај и складиштење	41	45	4,3%
7	И - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	225	219	21,0%
8	Ј - Информације и комуникације	5	10	1,0%
9	К - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	9	9	0,9%
10	Л - Пословање некретнинама	1	2	0,2%
11	М - Стручне, научне и техничке дјелатности	43	43	4,1%
12	Н - Административне и помоћне услужне дјелатности	13	16	1,5%
13	Р - Образовање	14	11	1,1%
14	Р - Умјетност, забава и рекреација	2	6	0,6%
15	С - Остале услужне дјелатности	119	119	11,4%
Укупно		1.008	1.043	100,0%

3. Економски показатељи

Приходи и расходи привредних друштава

Укупни приходи у 2019. години износили су 755.389.139 КМ, док су у 2018. години износили 757.871.858 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења у односу на 2018. годину за 2.482.719 КМ, или процентуално за 0,33%.

Укупни расходи у 2019. години износили су 705.125.969 КМ, док су у 2018. години износили 683.599.447 КМ. То показује да је у 2019. години остварено повећање у односу на 2018. годину за 21.526.522 КМ, или процентуално за 3,15%.

Приходи и број запослених привредних друштава по областима

Табела 3 ПРИХОДИ И БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ ПО ОБЛАСТИМА

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2018. години	Приходи у 2019. години	Индекс	Број запослених у 2018. години	Број запослених у 2019. години	Индекс
01	Биљна и сточарска производња, лов и припадајуће услужне дјелатности	26.607.406	21.821.148	82,0	106	118	111,06
02	Шумарство и сјеча дрвета	191.600	389.272	203,2	5	10	200,00
05	Вађење угља и лигнита	117.768	5.850	5,0	1	0	0,00
07	Вађење угља и лигнита	58.782.387	44.335.886	75,4	433	440	101,58
10	Производња прехранбених производа	61.834.761	61.867.272	100,1	185	173	93,12
13	Производња текстила	2.417.248	2.494.236	103,2	167	168	100,60
14	Производња одјеће	4.917.152	6.115.281	124,4	298	351	117,64
16	Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, сем намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала	53.299.787	52.893.300	99,2	201	225	112,04
17	Производња хартије и производа од хартије	148.650	138.911	93,4	2	2	100,00
20	Производња хемикалија и хемијских производа	0	11.500	-	0	1	-
21	Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата	1.981.466	1.968.174	99,3	26	25	96,15
22	Производња производа од гуме и пластичних маса	3.183.001	3.221.570	101,2	35	36	103,61
23	Производња осталих производа од неметалних минерала	4.603.171	5.655.579	122,9	48	49	102,08
24	Производња базних метала	1.359.105	1.091.877	80,3	12	12	100,00

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2018. години	Приходи у 2019. години	Индекс	Број запослених у 2018. години	Број запослених у 2019. години	Индекс
25	Производња готових металних производа, сем машина и опреме	30.652.185	41.249.753	134,6	328	328	100,26
26	Производња рачунара, електронских и оптичких производа	553.841	693.685	125,2	5	7	146,67
27	Производња електричне опреме	6.265.004	6.702.627	107,0	232	231	99,86
28	Производња машина и опреме, д. н.	19.673.032	21.994.714	111,8	202	220	108,91
29	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	1.104.412	1.005.551	91,0	9	9	100,00
31	Производња намјештаја	70.095.450	73.008.656	104,2	931	978	105,03
32	Остала прерађивачка индустрија	46.423	51.419	110,8	2	2	100,00
33	Поправак и инсталација машина и опреме	26.502	31.498	118,9	2	2	100,00
35	Снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	3.587.670	214.961	6,0	1	2	200,00
36	Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	4.130.119	4.382.765	106,1	88	89	101,15
38	Прикупљање отпада, дјелатности обраде и одлагања отпада; рециклажа материјала	5.618.995	5.301.088	94,3	108	116	107,41
39	Дјелатности санације (ремедијације) околине и остале услуге управљања отпадом	1.848.818	1.607.746	87,0	27	22	81,48
41	Изградња објеката високоградње	3.149.263	5.222.164	165,8	51	57	111,96
42	Изградња објеката нискоградње	8.876.467	7.892.767	88,9	81	71	87,90
43	Специјализоване грађевинске дјелатности	11.069.636	14.874.711	134,4	98	110	111,99
45	Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала	18.947.279	14.618.780	77,2	69	76	110,20
46	Трговина на велико, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	202.689.575	200.059.657	98,7	440	494	112,26
47	Трговина на мало, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	75.500.916	77.594.902	102,8	550	551	100,23

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2018. години	Приходи у 2019. години	Индекс	Број запослених у 2018. години	Број запослених у 2019. години	Индекс
49	Копнени саобраћај и цјевоводни транспорт	25.656.220	25.981.100	101,3	170	179	104,94
52	Складиштење и пратеће дјелатности у саобраћају	10.929.541	12.664.561	115,9	140	142	101,36
55	Смјештај	0	7.044	-	0	4	-
56	Дјелатност припреме и послуживања хране и пића	892.638	1.144.473	128,2	19	17	89,47
60	Емитовање програма	592.083	609.346	102,9	23	22	94,30
62	Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности	617.743	828.003	134,0	4	4	100,00
63	Информационе услужне дјелатности	171.300	840	0,5	1	1	93,75
64	Финансијско посредовање, сем осигурања и пензионих фондова	500	1.800	360,0	0	0	-
68	Пословање некретнинама	3.221.593	3.763.451	116,8	24	34	143,08
69	Правни и рачуноводствени послови	1.209.087	1.474.395	121,9	41	46	112,44
70	Управљачке дјелатности; савјетовање које се односи на управљање	210.698	149.715	71,1	5	5	100,00
71	Архитектонске и инжењерске дјелатности; техничко испитивање и анализа	8.279.929	6.732.373	81,3	140	148	105,62
73	Реклама, пропаганда и истраживање тржишта	498.736	567.228	113,7	5	4	80,00
75	Ветеринарске дјелатности	1.578.229	1.586.073	100,5	30	30	100,00
77	Дјелатности изнајмљивања и давања у закуп (лизинг)	0	10.300	-	0	1	-
78	Посредовање у запошљавању	0	23.998	-	0	0	-
79	Путничке агенције, туроператори, остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	540.468	612.380	113,3	6	5	87,66
81	Услуге управљања и одржавање зграда и дјелатности уређења и одржавања зелених површина	284.767	407.716	143,2	13	12	94,71
85	Образовање	290.613	592.623	203,9	17	24	141,59
86	Дјелатности здравствене заштите	19.056.766	19.103.902	100,2	633	650	102,64

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2018. години	Приходи у 2019. години	Индекс	Број запослених у 2018. години	Број запослених у 2019. години	Индекс
87	Дјелатности социјалног рада без смјештаја	145.872	177.636	121,8	15	18	120,00
88	Дјелатности социјалног рада без смјештаја	0	13.310	-	0	2	-
90	Креативне, умјетничке и забавне дјелатности	47.088	27.422	58,2	2	2	100,00
93	Спортске, забавне и рекреативне дјелатности	92.024	118.005	128,2	4	4	100,00
96	Остале личне услужне дјелатности	276.874	274.145	99,0	8	9	106,25
-	Укупно	757.871.858	755.389.139	99,7	6.042	6.337	104,87

Извор: АПИФ (обухват од 508 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2019. годину);

Укупан приход по запосленом у 2019. години износи 119.207 КМ, а у 2018. години 125.428 КМ. Области са највећим приходима по запосленом раднику у 2019. години приказани су у Табели 4.

Табела 4 ОБЛАСТИ СА НАЈВЕЋИМ ПРИХОДИМА ПО ЗАПОСЛЕНОМ РАДНИКУ

Бр.	Област	Приход (у КМ)
1	Трговина на велико, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	404.619
2	Производња прехранбених производа	358.651
3	Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, сем намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала	234.820
4	Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности	207.001
5	Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала	191.145

Извор: АПИФ (обухват од 508 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2019. годину);

Добитак и губитак привредних друштава

Укупан добитак у 2019. години износио је 59.945.389 КМ, док је у 2018. години износио 74.615.530 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења у односу на 2018. годину за 14.670.141 КМ, или процентуално за 19,66%.

Добитак по запосленом у 2019. години износи 9.460 КМ, док је у 2018. години износио 12.349 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења у односу на 2018. годину за 2.890 КМ, или процентуално за 23,40%.

Укупан губитак у 2019. години износио је 13.159.201, док је у 2018. години износио 6.518.929 КМ. То показује да је у 2019. години у односу на 2018. годину губитак повећан за 6.640.272 КМ, или процентуално за 101,86%.

Кумулативни губитак из ранијих година до висине капитала износи 41,4 милиона КМ, док губитак преко висине капитала износи 21,6 милиона КМ. Губитке из ранијих година има 139 привредних друштава. Највеће учешће у структури кумулативног губитка има подручје А - Пољопривреда, шумарство и риболов, С - Прерађивачка индустрија и Q - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада. Губитак преко висине капитала су имала 79 привредних друштава са сједиштем у Градишци.

Обавезе и потраживања привредних друштава

Укупне обавезе закључно са 31.12.2019. године износиле су 452.602.865 КМ, док су са 31.12.2018. године износиле 459.064.443 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења у односу на 2018. годину за 6.461.578 КМ, или процентуално за 1,41%.

Укупна потраживања закључно са 31.12.2019. године износила су 132.056.274 КМ, док су са 31.12.2018. године износила 149.777.622 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења у односу на 2018. годину за 17.721.348 КМ, или процентуално за 11,83%.

Обавезе по основу дугорочних кредита закључно са 31.12.2019. године износиле су 81.733.570 КМ, док су са 31.12.2018. године износиле 85.507.547 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења за 4,41%.

Краткорочне финансијске обавезе закључно са 31.12.2019. године износиле су 100.551.678 КМ, док су са 31.12.2018. године износиле 110.181.888 КМ. То показује да је у 2019. години дошло до смањења за 8,74%.

Запосленост и просјечна плата

Према АПИФ-овим подацима, у 508 привредних друштава на бази часова рада закључно са 31.12.2019. године запослена су 6.337 лица. У поређењу са 2018. годином дошло је до повећања броја запослених за 295 лица, или процентуално за 4,9%. Просјечна бруто плата на бази часова рада по раднику у 2019. години износила је 1.238,11 КМ, то је у односу на 2018. годину више за 7,7%, када је износила 1.149,65 КМ.

Посматрајући исти обухват, на бази стања крајем мјесеца, запослено је 6,212 лица, а просјечна бруто плата је 1.263,08 КМ. Запажа се да је већи број радника на бази часова рада од броја радника на бази стања крајем мјесеца, што говори о повећаном прековременом раду.

Према подацима Републичког завода за статистику, који два пута годишње (у марту и септембру) врши прикупљање и обраду података о броју стално запослених на подручју Градишке, просјечан број запослених на годишњем нивоу у 2019. години је 10.683. У односу на 2018. годину укупан број запослених повећао за 845, или процентуално за 8,6%. Број запослених на подручју Градишке учествује са 3,9% у укупном броју запослених у Републици Српској и са 7,5% на подручју које покрива Привредна комора Бања Лука.

У наведеним подацима нису обухваћени запослени у одбрани, запослени који своју активност обављају на индивидуалним пољопривредним газдинствима, запослени код међународних организација, као и лица из Републике Српске запослена у представништвима БиХ у иностранству.

Према подацима Пореске управе Републике Српске, на дан 31.12.2019. године број запослених према општини запослења је 11.223, а број запослених према општини пребивалишта је 12.075. Просјечан број запослених по годинама приказан је у табели испод.

Табела 5 ПРОСЈЕЧАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ

Податак / година	2017	2018	2019	2019/2018
Просјечан број запослених према општини запослења	9.984	10.143	10.894	1,07
Просјечан број запослених према општини пребивалишта	11.028	11.318	11.861	1,05

Извор: Пореска управа Републике Српске

Табела 6 ПРОСЈЕЧНА БРУТО ПЛАТА

Подручје / година	2015	2016	2017	2018	2019
Градишка	1.233	1.267	1.220	1.251	1.316
РС	1.340	1.344	1.331	1.358	1.407
% Градишка / РС	92,0%	94,3%	91,7%	92,1%	93,5%

Извор: Републички завод за статистику

Табела 7 ПРОСЈЕЧНА НЕТО ПЛАТА

Подручје / година	2015	2016	2017	2018	2019
Градишка	766	789	766	791	852
РС	831	836	831	857	1024
% Градишка / РС	92,2%	94,4%	92,2%	92,3%	83,2%

Извор: Републички завод за статистику

Незапосленост

Активна понуда радне снаге евидентирана на Бироу за запошљавање Градишка у 2019. години у просјеку износи 4.349 лица, у односу на 2018. годину смањена је за 1.005 лица, или процентуално за 18,8%.

Табела 8 АКТИВНА ПОНУДА РАДНЕ СНАГЕ

Подручје / година	2015	2016	2017	2018	2019
Градишка	6.527	6.209	5.788	5.354	4.435

Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

Спољнотрговинска размјена

Укупан обим робне размјене у 2019. години износио је 562,2 милиона КМ, док је у 2018. години износио 580,9 милиона КМ. То показује да је у 2019. години остварен пад у односу на 2018. годину за 18,6 милиона КМ, или процентуално 3,2%.

Извоз остварен у 2019. години износио је 275,7 милиона КМ, док је у 2018. години износио 295,8 милиона КМ. То показује да је у 2019. години остварен пад у односу на 2018. годину за 20,1 милион КМ, или процентуално за 6,8%.

Увоз остварен у 2019. години износио је 286,6 милиона КМ, док је у 2018. години износио 285,0 милиона КМ. То показује да је у 2019. години остварен раст у односу на 2018. годину за 1,5 милиона КМ, или процентуално за 0,5%.

У 2019. години остварен је спољнотрговински дефицит у износу 10,9 милиона КМ, у односу на 2018. годину када је остварен суфицит у износу од 10,8 милиона КМ.

Табела 9 СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА

- у 000 КМ

Податак / година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Обим	332.405	356.265	425.999	536.609	580.866	562.244
Извоз	169.339	178.340	210.669	272.790	295.816	275.685
Увоз	163.066	177.925	215.330	263.819	285.050	286.559
Салдо	6.273	415	-4.661	8.971	10.766	-10.874
Покривеност увоза извозом	103,8%	100,2%	97,8%	103,4%	103,8%	96,2%

Извор: Подручна привредна комора Бања Лука

Табела 10 УЧЕШЋЕ УВОЗА И ИЗВОЗА ПРИВРЕДЕ ГРАДИШКЕ

Показатељ / година	2018	2019
Учешће у извозу подручја Коморе БЛ	13,46%	13,10%
Учешће у извозу РС	7,49%	7,20%
Учешће у увозу подручја Коморе БЛ	8,20%	9,10%
Учешће у увозу РС	5,30%	5,70%

Извор: Подручна привредна комора Бања Лука

4. Резиме финансијских показатеља привредних друштава са сједиштем у Градишци

Табела 11 ОСНОВНЕ БИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

- у милионима КМ

Бр.	Билансна позиција	2018	2019	Индекс
1	Стална имовина	396,9	422,9	106,6
2	Основна средства	362,1	389,1	107,5
3	Текућа имовина	398,2	375,3	94,2
4	Залихе	168,1	180,1	107,1
5	Потраживања	165,5	132,0	79,8
6	Готовина и еквиваленти	36,4	35,6	97,8
7	Укупна актива	811,2	820,1	101,1
8	Капитал	313,5	342,1	109,1
9	Резерве	10,2	11,7	114,7
10	Дугорочна резервисања	17,2	18,9	109,9
11	Обавезе	480,4	459,1	95,6
12	Дугорочне обавезе	113,5	142,8	125,8
13	Краткорочне обавезе	366,9	316,3	86,2
14	Укупна пасива	829,8	843,5	101,7
15	Приходи	772,3	755,4	97,8
16	Расходи	700,1	705,1	100,7
Бр.	Коефицијенти	2018	2019	Опт. вриј.
1	Тренутна ликвидност - готовина / краткорочне обавезе	0,10	0,11	$\geq 0,10$
2	Текућа ликвидност - (потраживања + готовина) / краткорочне обавезе	0,55	0,53	≥ 1
3	Општа ликвидност - обртна имовина / краткорочне обавезе	1,09	1,19	2
4	Коефицијент задужености - обавезе / стална имовина	1,21	1,09	$< 0,5$
5	Степен самофинансирања - (капитал + дуг. резервисања) / (стална имовина + залихе)	0,59	0,60	1
6	Економичност - приходи / расходи X 100	110,3	107,1	> 100
7	Стална имовина/актива	48,9%	51,6%	-
8	Обртна имовина/актива	49,1%	45,8%	-
9	Капитал/пасива	37,8%	40,6%	-
10	Обавезе/пасива	57,9%	54,4%	-

Извор: АПИФ (обухват од 508 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2019. годину у односу на 504 привредна друштва која су предала завршни рачун за 2018. годину);

5. Преглед основних показатеља стања привреде Градишке

Табела 12 ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ПОКАЗАТЕЉА ПРИВРЕДЕ ГРАДИШКЕ

* у мил. КМ

Бр.	Опис	2018	2019	Индекс
1	Број привредних друштава са сједиштем у Градишци	504	508	100,8
2	Број предузетника са сједиштем у Градишци	1.008	1.043	103,5
3	Број запослених (годишњи просјек) ⁵	10.143	10.894	107,4
4	Просјечна бруто плата ¹	1.251	1.316	105,2
5	Просјечна нето плата ¹	791	852	107,7
6	Активна понуда радне снаге (годишњи просјек) ²	5.354	4.349	81,2
7	Обим робне размјене ^{3*}	580,9	562,2	96,8
8	Извоз ^{3*}	295,8	275,7	93,2
9	Увоз ^{3*}	285,0	286,6	100,6
10	Добитак ^{4*}	74,8	60	80,2
11	Губитак ^{4*}	8,8	13,2	150,0

¹ Извор: Републички завод за статистику Републике Српске;

² Извор: Завод за запошљавање Републике Српске;

³ Извор: Подручна привредна комора Бања Лука;

⁴ Извор: АПИФ (обухват од 508 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2019. годину у односу на 504 привредна друштва која су предала завршни рачун за 2018. годину);

⁵ Извор: Пореска управа Републике Српске;

6. Предвиђања привредних кретања

Предвиђања за текућу годину

У 2020. години, у области прерађивачке индустрије, али и у већини других подручја дјелатности, доћи ће до смањења привредне активности, које ће кроз збирне показатеље на нивоу Градишке износити преко 10%. Овакво кретање ће бити последица смањења потражње код купаца из земаља Западне Европе, смањења потрошње због селективног приступа и уздржаности купаца због неизвјесности. Наставиће се даљњи пад економичности и рентабилности, због задржавања нивоа запослености који није неопходан. Посматрајући досадашње показатеље, пад ће се сигурно манифестовати и у подручју пољопривредне производње.

Предвиђања за наредну годину

У 2021. години наставиће се неизвјесност и суздржаност у области потрошње, као и у области инвестирања у производне и пословне капацитете, смањиће се интерес страних инвеститора за инвестирање на нашем простору, и то због затварања економија западних земаља и задржавања производње на властитом подручју ради одржавања запослености и сигурности снабдијевања. Значајна оријентација једино ће бити присутна у пољопривредној производњи и преради пољопривредних производа. У 2021. години може се очекивати да се достигне ниво привредне активности из 2019. године.

Дугорочна предвиђања

У дужем периоду у свјетској економији убудуће ће бити присутан успорен раст, са оријентацијом на строго усмјерену производњу у складу са захтјевима тржишта и економичности. Потрошачи ће још увијек бити оријентисани на нужне издатке, уз значајну скромност, што ће се због потребе поједитијења основних производа и избјегавања луксуза одразити на раст, који ће из таквих разлога бити врло успорен.

Истовремено, догађаће се убрзан процес дигитализације, посебно у области финансијских услуга и трговинској дјелатности. У области образовања, биће присутна углавном два тренда: школовање за практична занимања и висока технологија и техника, укључујући и област здравства. Смањиће се менаџмент занимања, а у области пољопривреде биће присутан селекцијски рад, са циљем повећања производње на истим површинама. Све ће израженије бити смањење транспортних трошкова због оријентације градње капацитета који се баве производњом за дневне потребе становништва, у непосредним близинама потрошачких центара.

У свему овоме Градишка треба тражити своје мјесто у развојној оријентацији, како би се што успјешније носила са предстојећим изазовима и условима привређивања.

7. Закључне напомене

У привреди Градишке, посматрано кроз збирне показатеље привредних друштава, нема значајнијих промјена у односу на претходних пар година.

Структура привреде се већ неколико посљедњих година задржава у једнаком стању, а главни носиоци привређивања у оквиру привредних друштава су прерађивачка индустрија и трговина на велико и мало.

У области прерађивачке индустрије, која је мотор развоја привреде Градишке, достигнути ниво са трендом повећања задржавају сљедеће области дјелатности: производња прехранбених производа, производња одјеће, прерада дрвета, производња намјештаја, производња електричне опреме и производња машина, док производња металних производа биљежи значајан раст (37%).

Трговинска дјелатност одржава обим пословања на истом нивоу као и грађевинарство, што говори да је у водећим дјелатностима привреде стање стабилно.

Значајно је истаћи да привредна друштва на подручју Градишке у 2019. години биљеже повећање броја запослених за 4,9% у односу на претходну годину.

Одређени показатељи привређивања као што су приход, расход, добит, губици и други финансијски показатељи, указују на чињеницу да је привреда Градишке релативно стабилна уз уобичајне осцилације, које у највећој мјери зависе од ситуације на тржишту. При томе, треба истаћи да је прерађивачка индустрија највећим дјелом оријентисана на извоз и да због конкуренције и врло малих маневарских могућности мора стално дјеловати на линији повећања продуктивности и смањења трошкова производње. У досадашњем периоду, привреда Градишке се релативно успјешно борила на том плану, иако је оптерећена са многим проблемима, а прије свега високим степеном задужености, уз неповољне услове кориштења кредита, ниским степеном ликвидности, ниским степеном самофинансирања, а што су све скупа значајна ограничења у пословању.

Пољопривреда на подручју Градишке представља доминантну привредну дјелатност. По природним ресурсима, традицији и искуствима, као и друштвеној улози, пољопривреда на подручју Градишке мора у наредном периоду добити значајнију улогу и подршку, како би били максимално искориштени сви потенцијали који нам у тој области стоје на располагању, поготово ако знамо да велики дио становништва заснива своју егзистенцију у овој дјелатности, Ово је поготово важно јер ће производња здраве хране бити све израженији проблем, а захтјеви тржишта све већи.

Потребно је истаћи да значајне развојне шансе на подручју Градишке постоје у предузетничкој области, гдје активно дјелује по задњој евиденцији 1.043 предузетника, од којих је код 69 предузетника који су предали завршни рачун АПИФ-у остварен укупан приход од 127,7 милиона КМ и добит од 7,1 милион КМ. Посебно је битно за истаћи квалитативно побољшање структуре предузетника, јер је највећи број новорегистрованих предузетника из подручја прерађивачке индустрије (21 од 35 новорегистрованих).

Сигурно је да ће у наредном периоду у развоју привреде Градишке због њеног положаја бити присутни и страни инвеститори као и до сада, али Градишка свој привредни развој мора базирати и заснивати првенствено на властитим потенцијалима и кадровским ресурсима и то мора бити главна оријентација чеоних политичко одговорних људи у Градишци.